

Vanhimpia Kakaravaaralla

Kun Oulun päivän yhteydessä tuonnoin jouduttiin, "Pakkalaa paljastettaessa", Kakaravaaran huipulle ja Sarkkisten kulmaan, tuli luonnollisesti puheeksi Kakaravaaran vanha asutus. Paikkalahan oli myös kahdeksannen kymmenensä täyttäneen faktorin Heikki Sarkkinen, huomion kohteeksi joutuneen Sarkkisen talon Pakkalan aikuisia kakaroita, kirjailijamme vuokraisuuden Juhon Henriikki Sarkkisen vanhempi poika. Minä kysyin Sarkkisen Heikiltä, kuinka vanha hänen kotitalonsa vanhin osa oli. Sarkkinen sanoi siihen jonkun kaukaisen vuosiluvun, johon minä, että käykö se, kun oli se Oulun palokin silloin kahdeksantoista ja kaksikymmentäkaksi. Mutta siihen Sarkkinen heti, että mitä se Oulun palo tähän, eihän tämä mitään kaupunkia silloin ollut. "Silloin" tarkoitti 1822.

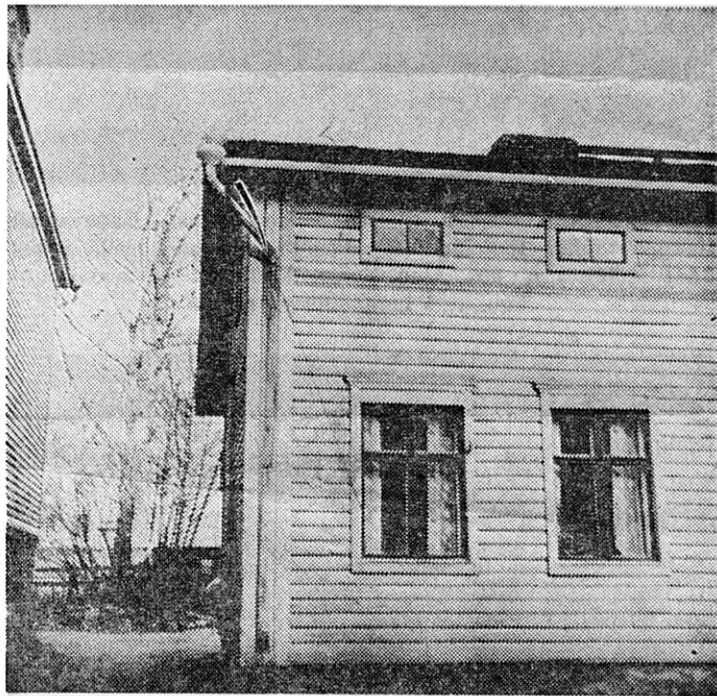
Jäin tuota tuumaamaan, muistelin seinälläni olevaa "vanhinta" Oulun kuvaa, sadan vuoden takaista, jossa totisesti ei näy asemakaavan merkkejä, muistelin, mitä Paulaharju oli kertonut ja kirjoittanut. Mentiin Sarkkisen pihan talon nykyisen emännän, rouva Eeva Sarkkisen opastuksella, pysähdyttiin. Sarkkinen selitti, ja minulle valkeni. Laittamalla muistolaatan siihen mihin laittoi. Koulukadun ja Kauppurienkadun kulmauksessa olevan Sarkkisen seinään, oli Oulu-seuramme tullut samalla merkinneeksi erään Oulun tavallan vanhimmista rakennuksista, ja muutenkin asumisen ja perinteiden kannalta merkittävimpiin kuuluvan talon. Nuorukaiset, jotka tässä talossa nyt varttuvat isänniksi, ovat jo kuudes polvi Sarkkisista samalla paikalla samassa talossa. Kun Oulu-seura muutama aika taaksepäin kuulutti vanhinta ouulaissukua, tuli vaskauksia kovin vähän. Kysymykseen tulevat arvattavasti olettivat, että aina niitä on vanhempiakin. Saattoi moni pitää tyhjämpävaikeanaakin mokomaan vastaamista. Minusta olisi hyvin kiintoisaa tietää, ketkä ovat vanhimpien täällä yhtäjaksoisesti vaikuttaneiden sukujen jälkeläisiä, mutta jätetään se nyt tällä kertaa. Luulen, että on voikea löytää sukua, joka olisi kauemmin kuin tämä nyt puheeksi tullut Sarkkisen suku asunut samalla paikalla ja samaa taloa.

Eeva-rouva keitti tietenkin kahvit, ja niin mentiin sisälle. Kuvittelin yhä, että sisälläkin oli vaaralaistunnelmaa. Vanhat

kaupunkikirjat ja muut "petyykkit" otettiin esille ja faktori Sarkkinen, näiden nykyisten isäntien isosetä, selitti. Vanhin paperi, joka sillä kertaa sattui käsiimme, oli kellastunut vuodesta 1828 lähtien. Silloin oli Tuomas Sarkkinen ostanut neljänneksen tällä paikalla olleesta tontista Olof Toickalta ja hänen vaimoltaan Greta Magdalenalta. Neljänneksellä sijainneeseen rakennukseen kuului kamari ja makasiini, tässä järjestyksessä eli nykyisen vanhan osan vanhimmat huoneet, kadun puoleiset kaksi ensimmäistä porttikongista ylämäkeen lukien.

Ostaja oli siis Tuomas Sarkkinen, vuosi 1828. Kuvittelen, että ne huoneet hyvinkin ovat olleet siinä jo sen 1822-vuoden palon aikaan, mutta siihen aikaan ne ovat olleet "kaukana" kaupungista, joka roihusi liekeinä ja savuna ilmaan. Tuomas siirtyi jostain vyyrystä verraten varhain syytingille, möi talon 16-vuotiaalle pojallensa, holhoojan välityksellä tietysti. Pojan nimi oli Henrik. Tuomas oli syntynyt 1802, kuoli 1881, poikansa Henrik 1832, kuoli 1919. Henrikiltä peri (tai osti) talon Juhon Henrik, kiviajuri, josta kerran pakinassani mainitsin ja joka siis vuokrasi huoneet "maisteri" Pakkalalle, Louhen toimittajalle ja kirjailijalle. Juhon Henrik oli syntynyt 1859. Tietoviisas Heikki Sarkkinen on hänen vanhempi poikansa, ensimmäisestä avioliitosta. Toisesta aviosta oli Juhon Henrikillä Kalle-niminen poika, joka sitten jatkoi talonpitoa. Heikki lähti tästä kodistaan 1907. Kalle Sarkkinen isännöi aina vuoteen 1957, jolloin talo jäi hänen pojalleen teknikko Olli Sarkkiselle, joka kuoli viime kesänä. Ja niin olemme kuudennessa polvessa, jota edustavat Olli ja Eeva Sarkkisen lapset.

Vanhoja papereita selailtaessa on Heikki Sarkkinen kertonut, missä vaiheessa rakennuksen mikin osa on rakennettu. Toisessa vaiheessa ostettiin se osa, johonka kohosi rakennus, johon 1894-vuoden aikana Pakkalankin hallinnassa ollut pieni asunto sisältyy. Sarkkisen suuressa pirtissä leivottiin myös naapureille, muisteli vanha naapuri, vastaapäisessä Järvelinskan talossa kasvanut Anna Forsberg, ja nyky-Sarkkiset näyttivät Kauppurienkadun puoleisessa seinässä oven paikkaa. Siitä käytiin kauppaan, jossa Sarkkisen emäntä möi leipiänsä. Kun vanhinta

Sarkkisen talon vanhinta osaa ja pihanperällä kohoava Juntusen poppeli.

osaa jatkettiin pihan puolelle rakentamalla kaksi köökiä, niin että saatiin kahdet parihuoneet vanhimpaan osaan, tehtiin sekä se osa että vähän enemmänkin Fatikedon vanhan makasiinin vahvoista hirsistä.

Fatiketo... Tunnen nimen, mutia en huomaa, mistä sen tunnen. Vanhoissa kartoissa...? Kakaravaaran asutus on aikanaan syntynyt vähissä erin maanviljelyksen ja karjanhoidon merkeissä. Sarkkisten papereis-

sa puhutaan nykyisin paljon puheenaihetta antaneista lahjoitusmaista. Oulun historiaa kirjoittava dosentti Kustaa Hautala käveli kerran viime kesänä vastaan ja sanoi, että Kakaravaaran nimi esiintyy myös ulkopuolella "Vaaran" alueen pelloilla, että olisiko saanut nimensä siitä tai päinvastoin. Käsitykseni mukaan Samuli Paulaharju kuitenkin on osoittanut, että perimätieto nimen synnystä pitää paikkansa.

P a n u